

В І Д Г У К

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Пазєєвої Ганни Михайлівни

«Комплексна діагностика в забезпеченні економічної безпеки підприємств (на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України)» подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Актуальність дисертаційного дослідження

Транспортна галузь України є структуроутворюючою галуззю, що має значний вплив на стан економіки та є індикатором інтеграційних та ринкових процесів, що відбуваються у її структурі. Ефективне динамічне функціонування підприємств сфери транспорту є необхідною умовою для подальшого розвитку промислових підприємств, сільського господарства, зовнішньоекономічної діяльності, торгівлі. Оскільки функціонування транспортних підприємств є важливою складовою виробничо-господарської діяльності країни, воно суттєво залежить від стану та розвитку інших сфер економіки.

В економічно розвинених країнах сфера транспорту є однією із провідних галузей, що активно впливає на високу стабільність та ефективність економічного процесу, яка здатна значно поліпшити конкурентоспроможність економіки країни в цілому та дає потужний імпульс її динамічному зростанню.

У цьому контексті розвиток вітчизняної галузі транспортних перевезень має значні потенційні перспективи для спрямування інвестиційних ресурсів. В той же час, в сучасних умовах економічної,

політичної та соціальної нестабільності значно зростає рівень небезпек та загроз в діяльності транспортно-експедиційних підприємств.

Забезпечення економічної безпеки підприємств неможливе без своєчасного та системного проведення комплексної діагностики економічної безпеки, виявлення наявних та потенційних небезпек та загроз за складовими та визначення рівня економічної безпеки.

В цих умовах особливої актуальності набувають дослідження у сфері комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств, що адаптують провідні моделі та методи, формують нові підходи до застосування комплексної діагностики в прогнозуванні, визначенні та попередженні небезпек та загроз, плануванні та організації діяльності із забезпечення економічної безпеки підприємств.

У зв'язку із зазначеним, безперечно актуальним є дисертаційне дослідження Пазеєвої Г.М., присвячене питанню комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств (на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України).

Обґрунтованість результатів роботи та її зв'язок з науковими програмами та планами

Обґрунтованість результатів роботи підтверджується їх апробацією та впровадженням у практику діяльності підприємств та організацій України. На нашу думку, запропоновані здобувачем підходи до комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств мають достатнє практичне і теоретичне значення.

Прикладне значення наукових результатів підтверджується використанням у практичній діяльності ряду вітчизняних підприємств: ПАТ «Київзовніштранс» використано запропоновану потоково-функціональну модель комплексної діагностики економічної безпеки транспортно – експедиційних підприємств (довідка № 3 від 10.01.2016 р.);

ТОВ «ДНС ЕКСПРЕС ІНК» (довідка № 05012016-1 від 05.01.2016 р.) де на підставі отриманої в процесі проведеної діагностики інформації, керівництвом підприємства було сформовано дієву програму забезпечення економічної безпеки підприємства на 2017-2020 роки; в діяльності ПП Колядюк В.П. (довідка № ВД100716 від 10.07.2016 р.) було апробовано запропонований алгоритм ідентифікації та оцінки негативного впливу деструктивних чинників на діяльність підприємства та інструментарій для його реалізації. Ряд теоретичних та методичних рекомендацій дисертаційного дослідження використовується в навчальному процесі у ВНЗ Університет економіки та права «КРОК» при викладанні навчальних дисциплін «Економічна безпека суб'єктів логістичної діяльності» (акт впровадження результатів наукового дослідження в навчальний процес від 29.08.2016), у ВНЗ Національний транспортний університет при викладанні навчальних дисциплін «Екологічна безпека» та «Еколого-економічні основи управління транспортом» (акт впровадження результатів наукового дослідження в навчальний процес у Національному транспортному університеті від 29.08.2016). Загалом результати роботи можуть використовуватись у процесі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах економічного профілю.

Робота здобувача над дисертацією проводилась у рамках відповідних планів науково-дослідної роботи кафедри управління фінансово-економічною безпекою Університету економіки та права «КРОК» за темою «Забезпечення захисту економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності в умовах євроінтеграції України» (номер державної реєстрації 0114U006338).

Основні наукові результати роботи

Найбільш суттєвими результатами, що визначають наукову новизну роботи є наступні:

1. Автором дисертаційного дослідження розроблено та запропоновано потоково-функціональну модель діагностики економічної безпеки підприємства, що дозволить визначити рівень економічної безпеки за поточними та функціональними блоками та є сучасним інструментом управління процесами, спрямованими на підвищення рівня економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств (стор. 162-172).

2. Формалізовано та удосконалено модель процесу комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств, що на відміну від існуючих, визначає діагностику в забезпеченні економічної безпеки підприємства як підсистему та невід'ємну складову системи вищого порядку - комплексної діагностики підприємства та акумулює, систематизує і використовує показники з інших напрямів та складових комплексної діагностики підприємства, які детально та повно відображають її суть і можуть бути використані для здійснення моніторингу стану та рівня економічної безпеки підприємства (стор. 147)

3. Ідентифіковано та систематизовано блок поточних складових економічної безпеки підприємства, а саме: інформаційного потоку, фінансового потоку та матеріального (фізичного потоку), що в порівнянні з традиційним підходом, дозволяє максимально ефективно здійснювати діагностику стану та рівня економічної безпеки підприємства за групами показників, враховуючи спеціалізацію транспортно-експедиційної діяльності підприємств (стор. 169-171).

4. Визначено та запропоновано авторське бачення операційної складової економічної безпеки транспортно-експедиційного підприємства, що в порівнянні з існуючими підходами, включає сукупність показників виробничої та фізичної складових системи економічної безпеки, які характеризують сутність та зміст основної виробничої господарської діяльності підприємства (стор. 165-166).

5. Узагальнено науково - методичні засади та систематизовано практичний інструментарій розробки моделі комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств, які характеризуються багатокритеріальністю, системністю та можливістю аналізу існуючого стану та рівня економічної безпеки підприємства (стор. 43-64).

6. Досліджено та уточнено трактування поняття «комплексна діагностика економічної безпеки підприємства», що стало концептуальною основою для систематизації теоретико - методичних засад формування складових, методики, процесу та механізму комплексної діагностики економічної безпеки підприємства (стор. 32-42).

7. Застосовано методичні підходи до відбору та визначення показників індикаторів комплексної діагностики економічної безпеки підприємств, що дають можливість систематизації показників комплексної оцінки та визначення рівня економічної безпеки підприємств як для прийняття оперативних рішень, так і для внесення своєчасних змін в стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства (стор. 119-127).

8. Проведено комплексну діагностику і проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку транспортно-експедиційних підприємств транспортної галузі України. Проведено аналіз стану та рівня економічної безпеки групи транспортно – експедиційних підприємств, що повною мірою враховують склад, техніко-економічні особливості та спеціалізацію цих суб'єктів підприємницької діяльності (стор. 127-140).

Робота виконана на базі ґрунтовного аналізу чинної нормативної бази, положень світової економічної теорії, теорії економічної безпеки, офіційної статистичної та спеціальної інформації.

За результатами досліджень опубліковано 13 наукових праць загальним обсягом 10,26 д.а., з них 5 – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних баз цитування (6,97 д.а.), 6 – в інших наукових фахових виданнях (2,39 д.а.), 2 – в інших виданнях (0,9 д.а.).

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Разом із позитивними сторонами дослідження, необхідно визнати, що автору не вдалося уникнути окремих упущень та дискусійних положень.

1. У підрозділі 1.1. бажаним було б більш повне висвітлення та розкриття наукових теоретичних підходів до визначення та сутності поняття «економічної безпеки» зазначених автором на рисунку 1.1. (стор.18).

2. У підрозділі 1.2. доцільним є більш детальне представлення сучасних концепцій діагностики а саме консалтингової, аналітичної, інформаційної та антикризової зазначених автором на рисунку 1.5. та їх застосування в забезпеченні економічної безпеки підприємства (стор. 39).

3. У підрозділі 1.3. недостатньо дослідженим залишилося питання сутності, концептуальних теоретичних засад комплексної діагностики та її застосування як інструменту забезпечення економічної безпеки підприємства (стор. 43-65).

4. Підрозділ 2.1. роботи дещо переобтяжений загальними статистичними даними, що не мають прямого відношення до оцінки сучасного стану транспортно-експедиційних підприємств в Україні (стор. 68-93).

5. Підрозділ 2.2. містить дані ринкової та фінансово-господарської діяльності групи транспортно-експедиційних підприємств, що не мають прямого відношення до предмету дослідження (стор. 93-118).

6. В підрозділі 3.1. доцільним є більш чітке визначення автором критеріїв комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств (стор.144-161).

7. У підрозділі 3.3. запропонований автором розрахунок потоково-функціональної моделі діагностики економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств за інформаційним, фінансовим, матеріальним

потоками та функціональним блоком є безперечно важливим на концептуальному та методичному рівнях, проте є обтяженим розрахунковими даними, що потребує опрацювання значного об'єму інформації та ускладнює практичне застосування моделі в комплексній діагностиці економічної безпеки підприємств (стор. 172-186).

8. Головне зауваження можна сформулювати як необхідність більш глибокого та розширеного опрацювання питання комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств.

Разом із тим, зазначені зауваження носять рекомендаційний характер і не мають суттєвого впливу на загальне позитивне враження від дисертаційного дослідження.

Відповідність дисертаційної роботи установленим вимогам

Зміст і оформлення дисертації та автореферату відповідають вимогам МОН України до кандидатських дисертацій. Робота є закінченим дослідженням, результати якого вирішують важливе науково-практичне завдання яке полягає у розробленні науково-обґрунтованого підходу до комплексної діагностики, обґрунтуванні її моделей та інструментарію удосконалення для забезпечення економічної безпеки транспортно-експедиційних підприємств України.

Результати дослідження є обґрунтованими і достовірними, їх можна використовувати у подальших дослідженнях з цієї проблематики, а також у практиці комплексної діагностики в забезпеченні економічної безпеки підприємств. Дисертаційну роботу викладено в логічній послідовності, науковим стилем. Публікації по темі дисертації достатньо повно відбивають її основний зміст. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації.

Загальний висновок

Подана до захисту дисертаційна робота Пазєєвої Ганни Михайлівни на тему: «Комплексна діагностика в забезпеченні економічної безпеки підприємств (на матеріалах транспортно-експедиційних підприємств України)» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, що виконана самостійно, в якій особисто автором одержані нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне наукове завдання.

Дисертаційна робота відповідає вимогам МОН України до кандидатських дисертацій, що містяться у п.п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року, а її автор – Пазєєва Ганна Михайлівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності.

Офіційний опонент:

**Заступник директора з економіки,
ТОВ «Ст-Груп»**

Кандидат економічних наук

О.С. Кириченко

**Підпис Кириченко О.С. засвідчую,
Генеральний директор ТОВ «Ст-Груп»**

В.Б. Богомолів

«10» січня 2017 року